

Egészséges provincializmus – *avagy vár ám a munka a kertben!*

Én, a provinciális fiatal, egyetemistaként igazából soha nem éreztem magam jól a provincia központjának számító vidéken, nevezetesen: Újvidéken. – Ez így azonban nem igaz, pontosabban szólva: nem pontos, mivel, bizony sokszor nagyon jól éreztem magam Újvidéken. Jól éreztem magam, mert ott éltek a szívemhez oly közeli emberek, akikkel órákat, de néha fél- és egész éjszakákat is átbeszélgettünk. Jó volt Újvidéken lenni, amikor Bergman mester Fanny és Alexander-ét, vagy Forman mester Amadeus-át bámulhattam, vagy amikor Szabados György mestert először hallhattam tőlem néhány karnyújtásnyira muzsikálni... Voltak átmulatott és átbúsult éjszakák, és volt tanulás, olvasás.

De igazából maga a város, a Duna, a Duna-park soha nem érintett meg. Ott voltam, mert ott kellett lennem, néha a Duna partján is, viszont soha nem kerültünk egymással közelebbi kapcsolatba. (Így aztán, közel két évtized múltán számomra fölfoghatatlan volt, egyesek hogy tudtak búsongani, mi több siránkozni és jajveszékelnéni a város bombázásakor. Azt is tudom, voltak, akik ezt megrendelésre tették, míg mások „önként és dalolva”, már-már szerelmi bánatot érezve a Dunát átívelő, egyébként még csak impozánsnak sem mondható hidak lebombázásakor, miközben akarva, vagy akaratlanul megfélemedtek arról, ha a hidakat nem bombázzák le, akkor a Duna túlsó partjától délre állomásoztatott katonai csapatokat bármikor észak felé vezényelhetnék volna, és – jól emlékezünk, ugye, mindannyian – az egyik, enyhén raccsoló pártvezér a számunkra, magyarok számára megígért szendvics mellé, amit a bevagonírozás előtt osztogatott volna nekünk, azt is megígérte, hogy az északi, a provincia északi területeit az ő utasítására fogja bombázni az akkor még Jugoszláv Néphadseregnek nevezett katonaság... Nos, a provincia fővárosának hídjait 1999-ben lebombázták, akik siránkozni akartak emiatt, azok kisírták magukat, s azóta talán éppen Budapesten, a bombákat szóró szövetség egyik

tagállamának fővárosában, mi több, horribile dictu: Brüsszelben, a bombákat szóró szövetség központjában tengették, tengetik uniós ösztöndíjas és jól megfizetett tudósítói napjaikat. Így, közel negyed évszázad távlatából van egy elképzelésem arról, hogy ezt a mi provinciális, délvidéki közösségünket éppen azok hagyták el (vagy cserben), akik az ő egészséges provinciájukból – Zentáról, Székelykevéről, Csantavérről, Magyarokizsáról, vagy éppen Bácskossuthfalváról minden áron a kevésbé egészséges provinciába, nevezetesen Újvidékre akartak kerülni, minden áron provinciális újvidékiek akartak lenni. Ők azok, akik most a provinciális Budapesten, Veszprémben, Szegeden, vagy az imént említett Brüsszelben, Berlinben, vagy Bécsben élnek. És most, kérem, ne tessék meghökkenni, hiszen minden csak nézőpont kérdése.)

Az egykori és a mostani Újvidék provinciális volt, és provinciális maradt, mondjuk, Budapesthez, vagy Brüsszelhez viszonyítva. De Budapest vagy Brüsszel provinciális volt és maradt, mondjuk Berlinhez vagy New Yorkhoz viszonyítva. (Gondolom, még mindig igen-igen sokan vannak azok mindkét metropolisban, akiknek Budapest Bukarest!) És Berlin vagy New York nemde a provincia provinciája nekem, akinek az egész világ, maga a világegyetem itt van, valahol belül, és kívül.

Belül a Húsvét-szigetek a szobraikkal, a mekkai Kába-kő, az Amazonas a még megmaradt esőerdőivel, Közép-Finnország a tavaival, Zürich, Graz és az Adria.

És kívül a ház, az udvar, a kert. A kert, amelynek minden egyes fáját én magam ültettem: a tölgy, a dió, a birs, a fenyő, a hárs, a meggy, a kőris. A tuja, az akác és a széldics. És a cserjék: a galagonya, a fagyal, a mogyoró.

Házam fölött a Tejút, a Göncöl-szekér, a Hold, és a fényes Nap.

Körülöttem és velem azok, akik a minden, akik maguk a végtelen mindenség.